

Reglement schooldiploma

Uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht en dagbesteding

Opgesteld door: Werkgroep VSO-Fryslân

Juni '22

Inhoud

Voorwoord	3
Aanleiding	3
Totstandkoming en toewijzing.....	3
Publicatie	4
Artikel 1: Begrippen	4
Artikel 2: Eisen voor het behalen van een diploma	5
Artikel 3: Eisen aan het portfolio	5
Talenten, interesses en voorkeuren van de leerling.....	5
Cognitieve ontwikkeling - kernvakken.....	5
Sociaal emotionele ontwikkeling.....	6
Basale ontwikkeling	6
Domein werken.....	6
Domeinen Wonen, vrije tijd en burgerschap.....	6
Artikel 4: Eisen aan het diplomagesprek	7
Artikel 5: Examencommissie	7
Artikel 6. Het examendossier.....	7
Artikel 7. Bezwaarmogelijkheid	7

Voorwoord

Voor u ligt het reglement schooldiploma van het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) in Friesland, een gezamenlijke uitwerking van de voormalig cluster 3 scholen. Dit reglement is opgesteld door een werkgroep, vanaf nu te noemen werkgroep VSO-Fryslân waarin de onderstaande scholen zijn vertegenwoordigd:

- De Wingerd, Damwoude
- Duisterhoutschool, Heerenveen
- It Twalûk, Leeuwarden
- Piet Bakkerschool, Sneek
- School Lyndensteyn, Beetsterzwaag
- Sinne, Sneek
- Talryk, Drachten

De invoering van een schooldiploma zien wij als erkenning en gelijkheid voor de kwaliteiten en talenten van de VSO-leerlingen. De school en de bedrijven/instanties in de naschoolse periode hebben de belangrijke rol om het diploma waarde te geven.

Door de gezamenlijke afspraken krijgt het VSO-diploma, voor de uitstroomprofielen dagbesteding en arbeidsmarktgericht, provinciaal waarde en betekenis voor bedrijven, instellingen en vervolgonderwijs. Het moet recht doen aan de inzet, prestaties, talenten en ontwikkeling van de leerling gedurende zijn/ haar VSO loopbaan.

Aanleiding

Vanaf het schooljaar 2021/2022 hebben leerlingen die onderwijs volgen in de uitstroomprofielen dagbesteding en arbeid van het VSO het recht om hun schoolloopbaan af te ronden met een schooldiploma. Het schooldiploma van het uitstroomprofiel dagbesteding en arbeid toont aan welke ontwikkeling de leerling tijdens de schoolloopbaan heeft doorgemaakt en rondt het voortgezet onderwijs hiermee af. Het diploma geeft geen instroomrecht in het vervolgonderwijs en heeft geen civiel effect. De civiele waarde zit in de resultaten die de leerling heeft behaald en de ontwikkeling die de leerling heeft doorgemaakt en in de erkenning voor de leerling, ouders en de herkenbaarheid van de verschillende onderdelen voor de aanbieders van dagbesteding en arbeid. De waarde zit vooral in de erkenning en waardering van de inzet die de leerling geleverd heeft en de ontwikkeling die de leerling heeft doorgemaakt. De deelnemende scholen aan de werkgroep VSO-Fryslân hebben gezamenlijk afspraken gemaakt over de inhoud en vormgeving van het schooldiploma, inclusief het reglement schooldiploma waarin de afspraken staan beschreven.

Het uitgangspunt van de werkgroep is dat alle leerlingen die zijn toegelaten tot het VSO een diploma kunnen behalen. Indien een leerling niet aan de eisen rond het diplomeringstraject kan voldoen, dan ontvangt hij/zij een verklaring.

Totstandkoming en toewijzing

Het reglement schooldiploma is vastgesteld door de besturen van SO-Fryslân en Kyk. Voorstellen tot wijziging kunnen gedaan worden via de werkgroep. Voor de werkgroep wordt in de toekomst één collega als vertegenwoordiging uitgenodigd, dit kan een IB'er en of stagecoördinator of MT-lid zijn.

De schoolloopbaan wordt afgesloten met een examen; dit examen bestaat uit een portfolio-waardering, een eindgesprek en een presentatie. Het is aan de scholen om hier naar eigen inzicht invulling aan te geven. Ook de wijze waarop de scholen deze criteria toetsen en opnemen in het portfolio wordt door de scholen zelf uitgewerkt.

Publicatie

Ouder(s)/ verzorger(s) en leerlingen moeten altijd het reglement kunnen inzien. Het reglement ligt ter inzage bij de directie/ de schooladministratie. Dit reglement staat ook op de website van de school. Ouders worden proactief geïnformeerd over de werkwijze.

Artikel 1: Begrippen

Hieronder volgt op alfabetische volgorde een korte toelichting van alle in dit document aan bod komende begrippen.

Assessor:	Een door de school aangewezen persoon, die bekwaam/bevoegd is om een examengesprek te voeren of een proeve van bekwaamheid te beoordelen. Deze persoon heeft geen belang bij de beoordeling van de leerling (is onafhankelijk).
Examen:	Een onderzoek naar kennis en bekwaamheid, zijnde géén centraal examen. Het examen behelst een portfolio-waardering, een eindgesprek en eventueel een presentatie.
Examencommissie:	De examencommissie beoordeelt of een leerling wel of niet het diploma behaald heeft. De examencommissie bestaat minimaal uit een examiner van de eigen school, een assessor vanuit het werkveld of stagebegeleiding.
Leerlingen:	Leerlingen die staan ingeschreven op deze school.
Mentor/ coach:	Groepsleerkracht of begeleidend docent.
Ouder(s):	Ouder(s), verzorger(s) en of voogd(en) van de leerling(en).
Portfolio:	Bundeling/ groeidossier van ontwikkelde vaardigheden, behaalde niveaus, competenties en certificaten.
Reglement schooldiploma:	Een set van afspraken met betrekking tot het schooldiploma en portfolio.
Verklaring	Leerlingen die het VSO niet met goed gevolg afronden ontvangen een verklaring, in een vergelijkbare lay-out als het schooldiploma. In de verklaring staat vermeld wanneer de leerling stond ingeschreven op de VSO-school en hoeveel (percentueel) de leerling aanwezig is geweest.
Werkgroep VSO-Fryslân:	De vertegenwoordigers van de, voormalige cluster 3, VSO-scholen die gezamenlijk het diploma en het reglement hebben vormgegeven en in de toekomst eventueel bijstellen.

Artikel 2: Eisen voor het behalen van een diploma

Voor het behalen van een diploma worden een aantal eisen gesteld waaraan de leerling moet voldoen. Het examendossier moet voldoen aan de volgende eisen:

- De leerling heeft een portfolio, waarin zichtbaar wordt welke ontwikkeling de leerling heeft doorgemaakt op de onderdelen: Werken, wonen, vrije tijd en burgerschap.
- De leerling heeft als afsluiting van de schoolloopbaan een diplomagesprek met de examencommissie.
- De leerling presenteert (in de meest ruime betekenis van het woord) zichzelf in het portfolio tijdens het diplomagesprek. Dit kan door middel van beelden, of andere bewijzen passend bij de mogelijkheden van de leerling.
- *Arbeid*: De deelname aan het onderwijsprogramma (lessen en stage) kent een minimale aanwezigheid van 95% binnen de mogelijkheden van de leerling ($\leq 5\%$ ongeoorloofd verzuim).
- De leerling krijgt een herkansingsmogelijkheid indien hij voor één of meerdere onderdelen van het examendossier nog niet is geslaagd.

Artikel 3: Eisen aan het portfolio

Het portfolio laat in de volle breedte zien wie de leerling is, wat de leerling kan en wat de leerling (in de toekomst) wil. De eisen betreffen:

1. *Talenten, interesses en voorkeuren van de leerling*;
2. *Cognitieve ontwikkeling-kernvakken*: Voor de uitstroom naar arbeid en arbeidsmatige dagbesteding wordt de doorgemaakte ontwikkeling en beheersing op het gebied van de cognitieve ontwikkeling, oftewel de kernvakken;
3. *Sociaal emotionele ontwikkeling*: Voor de uitstroom naar dagbesteding en arbeid wordt de doorgemaakte ontwikkeling en mate van beheersing op het gebied van de sociaal emotionele ontwikkeling inzichtelijk gemaakt.
4. *Basale ontwikkeling*: Voor de uitstroom naar belevingsgerichte-/ of activiteitengerichte dagbesteding wordt de doorgemaakte ontwikkeling en beheersing zichtbaar gemaakt op de vakgebieden zoals communicatie, sensomotorische-/ zintuiglijke ontwikkeling.
5. *Domein Werken*: De doorgemaakte ontwikkeling en beheersing en toekomstwensen op het gebied van het domein Werken;
6. *Domeinen Wonen, vrije tijd en burgerschap*: De doorgemaakte ontwikkeling, beheersing en toekomstwensen op het gebied van de domeinen Wonen, vrije tijd en burgerschap;
7. De eventueel behaalde modulebewijzen en of certificaten.
8. Indien passend bij de mogelijkheden; Persoonsgegevens, curriculum vitae en pasfoto
9. *Transitie-/overgangsdokument*: Aan het einde van de schoolloopbaan krijgt de leerling een samenvatting van de beheersing en ondersteuningsbehoefte op de hiervoor genoemde punten 2., 3, 4, 5 en 6.

Talenten, interesses en voorkeuren van de leerling

In dit onderdeel kan de leerling inzichtelijk maken wat zijn talenten, interesses en voorkeuren zijn. De leerling laat zien wat hij leuk vindt, waar hij goed in is en wat bijvoorbeeld zijn hobby's zijn. Hier kan de leerling ook aangeven wat hij later nog zou willen doen.

Cognitieve ontwikkeling - kernvakken

In dit onderdeel wordt inzichtelijk gemaakt welk niveau de leerling beheerst voor de leergebieden 'Nederlandse taal en communicatie' en 'Rekenen wiskunde' en welke ontwikkeling de leerling heeft doorgemaakt. De doorgemaakte ontwikkeling en beheersing wordt inzichtelijk gemaakt in functionering- of beheersingsniveaus overeenkomstig de leerstandaarden in het Landelijk Doelgroepenmodel.

Sociaal emotionele ontwikkeling

In dit onderdeel wordt zichtbaar gemaakt welke ontwikkeling de leerling heeft doorgemaakt in het Sociaal Emotioneel Leren. Dit kan op basis van instrumenten, maar ook observaties op vaste thema's kunnen leiden tot betrouwbare informatie.

Basale ontwikkeling

De doelstellingen voor leerlingen met het meest basale ontwikkelingsniveau worden, voor leerlingen met een ernstige verstandelijke beperking, met name rondom zelfredzaamheid communicatie en sensomotorische en sociaal-emotionele ontwikkeling gesteld. Wanneer de leerlingen zich verder ontwikkelen, waaiëren deze basale doelstellingen uit naar vijf verschillende domeinen met leerlijnen zoals: communicatie, sensomotorische ontwikkeling, sociaal emotionele ontwikkeling, zelfredzaamheid en spelontwikkeling.

Domein werken

In dit deel wordt het domein 'werken' belicht en dit wordt vastgelegd in het portfolio. De beheersing van de praktijkvorming vormt de kern van het 'schooldiploma vso uitstroomprofiel dagbesteding en arbeid'.

Het domein werken bestaat uit vijf onderdelen die in het portfolio zitten in de vorm van bijvoorbeeld module bewijzen en samenvattende overzichten:

1. *Algemene werkcompetenties*; Tijdens de praktijkvakken en de stages werkt de leerling aan het opdoen van werknemersvaardigheden (waaronder sociaal-emotionele competenties) en vakvaardigheden. De doorgemaakte ontwikkeling, beheersing en toekomstwensen op het gebied van de algemene werkcompetenties. Per algemene werkcompetenties is duidelijk welke ondersteuningsbehoefte de leerling nodig heeft.
2. *Vaardigheden*; De doorgemaakte ontwikkeling, beheersing en toekomstwensen van (specifieke) vaardigheden van de praktijkvakken.
3. *Totaalbeeld*; De talenten en voorkeuren en gemaakte keuzes van de leerling. De algemene werkcompetenties en vaardigheden zijn in combinatie met de talenten en voorkeuren van de leerling, een indicatie van wat een goede en prettige uitstroomplek voor de leerling is.
4. *Stages*; De stages die de leerling heeft gelopen, van begeleide interne stage, begeleide externe stage tot de zelfstandige externe stage. Per stage is benoemd wat goed ging op de stage en wat de ontwikkeling van de leerling is.
5. *Certificaten*; Eventueel behaalde certificaten op het gebied van de arbeidstoeleiding. Hierbij gaat het om bijvoorbeeld branchecertificaten, certificaten hebben een civiele waarde.

Domeinen Wonen, vrije tijd en burgerschap

Voor alle drie domeinen geldt dat er bij het presenteren van de domeinen gekozen wordt voor een werkwijze/vorm die passend is bij de leerling.

Wonen: Op het gebied van 'wonen' presenteert de leerling in het portfolio zijn woonwens. De zelfstandigheid en de zelfredzaamheid worden beschreven. Ook kunnen hier thema's benoemd worden over bijv. de persoonlijke verzorging, de passende woonvorm en -wens, mobiliteit en reizen en het bereiden van gezonde voeding.

Vrije Tijd: De leerling presenteert hoe hij de vrije tijd nu inricht en wil in gaan richten en welke stappen hiervoor nodig zijn. Ook worden hier (netwerk)relaties benoemd (verenigingen, vrijwilligerswerk) en hoe de leerling deze gaat onderhouden.

Burgerschap: In dit onderdeel gaat het over het als een burger deel kunnen nemen aan de maatschappij. De leerling kent het stemrecht en het politieke bestel op hoofdlijnen en heeft in het onderwijs kennisgenomen van het omgaan met verschillen en diversiteit.

Voor de uitstroom naar arbeid en arbeidsmatige dagbesteding is er binnen het burgerschapsonderwijs ook aandacht voor de ICT-vaardigheden en mediawijsheid van de leerling. Hier wordt inzichtelijk in welke mate de leerling kennis van en vaardigheden heeft op het gebied van ICT. In de samenleving, de arbeidsmarkt en het onderwijs is er een toenemende mate van digitalisering en dit zal de komende jaren verder toenemen. Het is van belang om leerlingen hierop voor te bereiden door kennis aan te reiken en vaardigheden aan te leren. De digitale vaardigheden kan de leerling bijv. laten zien door het samenstellen en beheren van een eigen portfolio.

Artikel 4: Eisen aan het diplomagesprek

Als het portfolio voldoet aan de norm zoals beschreven in het reglement, dan kan het diplomagesprek gevoerd worden. Het diplomagesprek vormt het afsluitende onderdeel om het 'schooldiploma vso uitstroomprofiel dagbesteding en arbeid' te verkrijgen.

In het diplomagesprek presenteert de leerling het portfolio binnen de mogelijkheden. Samen met de leerling wordt er tijdens het diplomagesprek teruggeblikt op het onderwijs(leer)proces, de behaalde resultaten en de toekomstwensen. Tijdens het diplomagesprek worden voor de leerling belangrijke momenten in de ontwikkeling besproken. Dit kan ondersteund worden met bijv. videobeelden van een stage of de uitvoering van vakvaardigheden en werkzaamheden.

De eisen betreffen:

- Het diplomagesprek wordt gevoerd door een **examinator** van de school, een **assessor** vanuit de (toekomstige) dagbesteding of stagebegeleider en een voor de **leerling belangrijke** persoon. De assessor is niet verbonden aan de school van de leerling, maar kan bijvoorbeeld werkzaam zijn op een andere school of in het bedrijf waar de leerling stage heeft gelopen.
- De leerling presenteert passend bij zijn mogelijkheden met ondersteuning van het portfolio de volgende onderdelen;
 - o Wie ben ik?
 - o Wat kan ik?
 - o Wat wil ik?

Artikel 5: Examencommissie

De taak van de examencommissie is om vast te stellen dat de leerling voldoet aan de eisen in artikel 2 gesteld. De examencommissie bestaat minimaal uit een examinator van de eigen school, een assessor vanuit het werkveld of stagebegeleiding.

De examencommissie bepaalt op welk onderdeel het examendossier nog onvoldoende is en wat ervoor nodig is om de leerling alsnog een diploma te verstrekken.

Artikel 6. Het examendossier

De in gestelde eisen zijn terug te vinden in het examendossier. Dit dossier bestaat minimaal uit:

1. Persoonsgegevens, kopie ID-bewijs, curriculum vitae, pasfoto;
2. Bewijs van voldoende onderwijs- en stagedeelname;
3. Het portfolio met daarin tenminste: Bewijzen van de arbeidstoeleiding, (eventueel) behaalde certificaten en verslagen en/of beoordelingen van de stages;
4. De schriftelijke uitslag van het examengesprek;

Artikel 7. Bezwaarmogelijkheid

Een leerling (of zijn ouders) kunnen een bezwaarschrift indienen tegen het besluit van de examencommissie van de school om geen diploma te verstrekken. Dit bezwaar wordt binnen één week na het besluit, schriftelijk bij de examencommissie van de school, t.a.v. de directeur, ingediend. Dit bezwaarschrift wordt behandeld door de commissie voor begeleiding onder verantwoordelijkheid van de directeur. Ouders hebben de mogelijkheid om hun bezwaar mondeling toe te lichten. De school besluit binnen een termijn van vijf werkdagen over het wel of niet toekennen van het bezwaar, dit is een bindend besluit.